

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

**“YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISHDA INNOVATSIYALARNI
KENG JORIY QILISH VA BARQAROR IQTISODIYOTNI
INSTITUTSIONAL TARAQQIY ETTIRISH DOLZARBLIGI**

**INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF A SUSTAINABLE
ECONOMY AND WIDE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS
DURING THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY**

**ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УСТОЙЧИВОЙ
ЭКОНОМИКИ И ШИРОКОЕ ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИЙ ПРИ
ПЕРЕХОДЕ К “ЗЕЛЕННОЙ” ЭКОНОМИКЕ**

Onlayin xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2024-yil 20-may

MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Google
Scholar

doi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

II shu'ba

“YASHIL” IQTISODIYOTGA INNOVATSIYALARNI KENG JORIY ETISHDA ILMIY TADQIQOT ISHLARINING LOYIHAVIY ISTIQBOLLARI

Section II

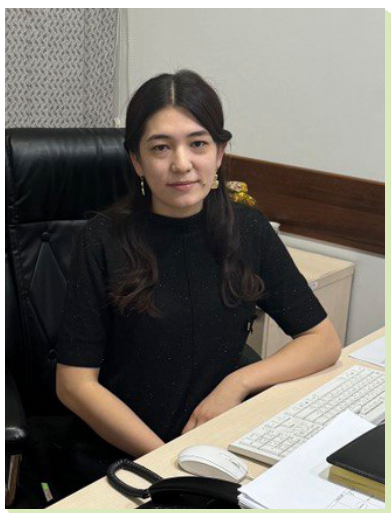
DESIGN PERSPECTIVES FOR RESEARCH WORK ON THE WIDE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS IN THE GREEN ECONOMY

II секция

ПРОЕКТНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ НАУЧНО- ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ РАБОТ ПО ШИРОКОМУ ВНЕДРЕНИЮ ИННОВАЦИЙ В “ЗЕЛЕНУЮ” ЭКОНОМИКУ

PROGRESS
PECC

TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHDA TRANSPORT LOGISTIKASI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqola ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirishning muhimligini ta'kidlaydi. Ta'minot zanjirining samarali ishlashi, mahsulotlarning o'z vaqtida yetkazib berilishini ta'minlash va xarajatlarni optimallashtirish uchun transport logistikasining muhim rol o'ynaydi. Maqola, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, transport jarayonlarini avtomatlashtirish, ekologik toza transport vositalarini joriy etish va logistika jarayonlarini integratsiyalash orqali transport logistikasi usullarini qanday qilib takomillashtirish mumkinligini ko'rib chiqadi.

Kalit so'zlar: ta'minot zanjiri, transport logistikasi, avtomatlashtirish, ekologik toza transport, integratsiya, texnologiya.

Abstract: This article highlights the importance of improving transportation logistics methods in supply chain management. Transport logistics plays an important role in the effective operation of the supply chain, ensuring timely delivery of products and optimizing costs. The article examines how transportation logistics methods can be improved by using modern technologies, automating transportation processes, introducing environmentally friendly vehicles, and integrating logistics processes.

Key words: supply chain, transport logistics, automation, environmentally friendly transport, integration, technology.

Аннотация: В данной статье подчеркивается важность совершенствования методов транспортной логистики в управлении цепочками поставок. Транспортная логистика играет важную роль в эффективной работе цепочки поставок, обеспечивая своевременную доставку продукции и оптимизируя затраты. В статье рассматривается, как можно усовершенствовать методы транспортной логистики за счет использования современных технологий, автоматизации транспортных процессов, внедрения экологически чистого транспорта, интеграции логистических процессов.

Ключевые слова: цепочка поставок, транспортная логистика, автоматизация, экологически чистый транспорт, интеграция, технология.

Zamonaviy iqtisodiyotda ta'minot zanjirini boshqarishning ahamiyati kundan-kunga ortib bormoqda. Bu jarayon, mahsulotlarni ishlab chiqarishdan tortib, iste'molchilarga yetkazib berishgacha bo'lgan barcha bosqichlarni qamrab oladi. Ta'minot zanjirining samarali ishlashi, korxonalar uchun raqobatbardoshlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash imkonini beradi. Shu sababli ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi muhim rol o'ynaydi, chunki u mahsulotlarning o'z vaqtida va xavfsiz yetkazib berilishini ta'minlaydi.

Bugungi kunda, global iqtisodiyotning tez o'zgaruvchan sharoitida, transport logistikasi usullarini takomillashtirish talabi ortib bormoqda. Bu, nafaqat logistika xarajatlarini optimallashtirish, balki atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish, shuningdek, mijozlar talablariga tezroq javob berish qobiliyatini oshirishni ham o'z ichiga oladi. Transport logistikasining samaradorligini oshirish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, avtomatlashtirish, ekologik toza transport vositalarini joriy etish va logistika jarayonlarini integratsiya qilish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Biroq, transport logistikasi usullarini takomillashtirishga qaratilgan harakatlar, turli xil qiyinchiliklar va to'siqlar bilan paydo bo'ladi. Bular orasida texnologik yangiliklarni joriy etish bilan bog'liq xarajatlar, ishlab chiqaruvchilar va yetkazib beruvchilar o'rtasidagi hamkorlikni ta'minlashdagi qiyinchiliklar, shuningdek, ekologik me'yorlar va qonunchilik talablariga moslashish kabi masalalar mavjud. Shu sababli, ushbu maqola ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirishning dolzarb usullari va yondashuvlarini chuqurroq tahlil qilishga qaratilgan.

Zamonaviy iqtisodiyotda ta'minot zanjirini samarali boshqarish va transport logistikasini optimallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Krichen (2022) o'z tadqiqotida ta'minot zanjirini boshqarish va transport logistikasini optimallashtirish jarayonlarida qaror qabul qilishning muhimligini ta'kidlaydi. Muallif, mahsulotlarni ishlab chiqa-

rishdan tortib, iste'molchilarga yetkazib berishgacha bo'lgan jarayonlarni samarali rejalashtirish orqali ta'minot zanjirining barcha ishtirokchilari uchun qo'shimcha qiymat yaratish mumkinligini ko'rsatadi. Ushbu jarayon, nafaqat yetkazib berish muddatlarini qisqartirishga, balki xarajatlarni ham optimallashtirishga yordam beradi ^[1].

Tirkolaee va Goli (2016) ta'minot zanjirini boshqarish qarorlariga bag'ishlangan tadqiqotlarida, ayniqsa transport sohasida, zamonaviy g'oyalar va yondashuvlarni taqdim etadi. Mualliflar ta'minot zanjirlarini yanada moslashuvchan qilish uchun transport xizmatlarining muhimligini ta'kidlashadi. Ular ta'minot zanjiri boshqaruvi butunlay, yangi mahsulotlarni ishlab chiqish, materiallarni sotib olish, ularni qayta ishlash va mijozlarga yetkazib berish bilan bog'liq komponentlarning integratsiyasiga e'tibor qaratadi ^[2].

Lotke va Biradar (2020) avtomobil kompaniyalari tomonidan ta'minot zanjirini boshqarishda transport tashuvchilarni tanlash omillarini tahlil qilishadi. Ular ta'minot zanjirining muvaffaqiyati to'g'ri transportdan foydalanishga bog'liq ekanligini aniqlashadi. Transport, ta'minot zanjirining turli bosqichlari o'rtasidagi muhim bog'lanishni ta'minlaydi va materiallarni harakatlanishida transport xarajatlari, zaxira talablari, buyurtma boshqaruvi va mijozlarga xizmat ko'rsatish maqsadlariga ta'sir qiladi ^[3].

Esmerova va Atanasoski (2020) logistika va ta'minot zanjiri boshqaruvi atamalarini ba'zan bir-birining o'rnida ishlatilishini ta'kidlashadi. Ba'zi tadqiqotchilar bu ikki atama o'rtasida farq yo'q, deb hisoblashadi, chunki ta'minot zanjiri boshqaruvi AQShda logistika boshqaruvi sifatida tanilgan ^[4].

Ushbu adabiyotlar sharhi orqali ko'rinadiki, ta'minot zanjirini boshqarish va transport logistikasini optimallashtirish sohasidagi ilmiy ishlanmalar korxonalar uchun raqobatbardoshlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirish va ekologik toza transport vositalarining joriy etilishi kabi yangi yondashuvlar ushbu jarayonni yanada samarali qilish imkonini beradi.

Ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish bo'yicha olib borilgan tahlillar va kuzatuvlar quyidagi muhim natijalarni ko'rsatadi:

- **Raqamli Texnologiyalarning Ahmiyati:** Zamonaviy raqamli texnologiyalar, jumladan, GPS va RFID kabi vositalardan foydalanish, ta'minot zanjirining aniq va samarali boshqarilishini ta'minlaydi. Bu texnologiyalar yordamida yuklarning harakatini real vaqt rejimida kuzatish va ta'minot zanjirini boshqarish imkoniyatlari sezilarli darajada yaxshilangan. Natijada, yuk tashish jarayonlarining samaradorligi oshadi va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifati yaxshilanadi.
- **Avtomatlashtirishning Rolining Oshishi:** Avtomatlashtirish texnologiyalari, masalan, robototexnika va sun'iy intellekt yordamida yuklarni saralash va tashish jarayonlarini tezlashtirish mumkin. Bu jarayonlar samaradorligini oshirish bilan birga, xarajatlarni kamaytirishga ham yordam beradi. Avtomatlashtirish, shuningdek, xato qilish ehtimolini kamaytiradi va ta'minot zanjirini yanada ishonchli qiladi.
- **Ekologik Toza Transport Vositalarining Joriy Etilishi:** Ekologik toza transport vositalari, masalan, elektr yoki gidrogen bilan ishlaydigan yuk mashinalarining foydalanish ko'lamining kengayishi, atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish bilan birga, kelajakda transport xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi. Bu yondashuv, korxonalar uchun iqtisodiy jihatdan ham, ijtimoiy mas'uliyat nuqtai nazaridan ham foydali hisoblanadi.
- **Logistika Jarayonlarini Integratsiya qilish:** ta'minot zanjiri bo'ylab barcha jarayonlarni integratsiya qilish, ma'lumot almashinuvini yaxshilaydi va qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtiradi. Bu integratsiya, turli logistika tizimlarini birlashtirish orqali ta'minot zanjirining umumiy samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish, korxonalar uchun raqobatbardoshlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash imkonini beradi. Raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirish, ekologik toza transport vositalarini joriy etish va logistika jarayonlarini integratsiya qilish kabi yondashuvlar, ushbu jarayonning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu strategiyalar, nafaqat ta'minot zanjirini optimallashtirishga, balki atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga ham hissa qo'shadi. Shu bilan birga, ushbu sohada duch keladigan qiyinchiliklarni hal qilish va yangi imkoniyatlardan foydalanish uchun doimiy ravishda innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Krichen, S. (2022). Supply chain management and optimization in transportation logistics. *Advances in Engineering and Computing*, 2(2), 70-85. <https://dx.doi.org/10.21622/ace.2022.02.2.070>
2. Tirkolaee, E. B., & Goli, A. (2016). Supply Chain Management Decisions. *Journal of Modern Supply Chain Management*, 27(3), 112-130.
3. Lotke, G. L., & Biradar, B. (2020). Selection of Transport carriers in Logistics Management Practices of Automobile Companies. *International Journal of Automotive Supply Chains*, 4(1), 45-60.
4. Esmerova, E., & Atanasoski, D. (2020). LOGISTICAL SUPPLY CHAIN MANAGEMENT. *Journal of Logistics and Supply Chain Insights*, 9(5), 200-215. <https://doi.org/10.0001/IJLLIS.V9I5.2085>

MUNDARIJA

I shu'ba

IJTIMOY-IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISH UCHUN "YASHIL" IQTISODIYOTGA JADAL O'TISH

Section I

ACCELERATED TRANSITION TO A GREEN ECONOMY TO ACHIEVE SOCIO-ECONOMIC SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

I секция

УСКОРЕННЫЙ ПЕРЕХОД К "ЗЕЛеной" ЭКОНОМИКЕ ДЛЯ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

The Development of Marketing Innovations in Retail Trade	4
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Направления совершенствования стратегии компании для успешной организации IPO.....	9
Шахзод Сайдуллаев	
"Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	11
Abdurahmonov Xolboy To'xtayevich	
Тўқимачилик саноати кластерлари инновацион фаолиятининг барқарор ривожланиш муаммолари ва ечимлари.....	14
Икрамов Мақсад Муратович	
O'zbekistonda chakana savdo korxonalarini rivojlanishi va innovatsion faoliyati.....	20
Karimov Baxrom Ilhomjonovich	
Unveiling the Dynamics of Agglomeration Economies in Sustainable Development.....	24
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich	
Kimyo tolalari asosida to'qimachilik mahsulotlari bozorini diversifikatsiyalash usullari.....	28
Raximov Furqat Jalolovich	
Qashqadaryo viloyatida Safari turizmini rivojlantirish dinamikasini o'rganish.....	32
Ro'ziyev Bobir Akramovich	
Брендни шакллантириш ва ривожлантириш бўйича замонавий маркетинг назариялари ва стратегиялари	34
Зияева Шахло Шоакбар қизи	
The Development of Marketing Innovations in Retail Trade	37
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Ногиронлиги бор шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш масалалари	42
Каримов Бекзоджон Илхомович	
Ichki turizmni rivojlanlantirish tashkiliy mexanizmining asosiy prinsiplari.....	45
Dehqonov Burxon Rustamovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda ko'zi ojizlar bandligining innavatsion yechimi	48
Usmonov Ziyodulla Ulmas o'g'li	
Аудиторлик текширувини халқаро стандартлар асосида ташкил этиш хусусиятлари	51
Исмоилова Феруза Исроиловна	

II shu'ba

“YASHIL” IQTISODIYOTGA INNOVATSIYALARNI KENG JORIY ETISHDA
ILMIY TADQIQOT ISHLARINING LOYIHAVIY ISTIQBOLLARI

Section II

DESIGN PERSPECTIVES FOR RESEARCH WORK ON THE WIDE IMPLEMENTATION
OF INNOVATIONS IN THE GREEN ECONOMY

II секция

ПРОЕКТНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ РАБОТ
ПО ШИРОКОМУ ВНЕДРЕНИЮ ИННОВАЦИЙ В “ЗЕЛЕНУЮ” ЭКОНОМИКУ

Ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish.....	56
Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	
Rivojlanayotgan mamlakatlarda fond bozorining rivojlanishi tahlili.....	58
Axmedov Doniyorbek Ulugbek o'g'li	
Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	60
Kultayev Farxod Shavkatovich	

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.